

SPORTY NA KOLEČKÁCH

Přátelé, kamarádi. Pokud sami nejste nadšenci pro nějakou formu jízdy na prkně s kolečky, tak jste minimálně někoho takového určitě viděli, jak se kolem vás prohnal na chodníku, skočil nějaký triček ve skateparku nebo si prkno alespoň hrdě nesl v podpaží. Dnes si ukážeme, že takových prken je celá řada, a pokud člověk zvažuje, že by si nějaké takové prkno pořídil, je rozhodně dobré se předem zamyslet, co od prkna očekává a kde na něm chce jezdit.

SKATEBOARDEM TO ZAČALO

Průkopníkem všech kolečkových boardů, čili prken, je jednoznačně skateboard. Ten vznikl jako suchá varianta pro trénink surfařů, když nefoukal vítr a na mořích nebyly vlny. Postupně se šířil mezi lidmi především mladší kategorie, tzv. teenagery, a jelikož ti jsou velmi vynalézaví, nacházeli pro skateboard další a další uplatnění. Z tréninkového trenažeru se tak stal jednoduchý, ale praktický dopravní prostředek, ale také pomůcka pro adrenalinový sport (U-rampa) či technicky a pohybově náročný umění (různé triky třeba na zábradlí).

DRUHÝ BOARD

Jak už jsem zmínil, máme více druhů kolečkových prken. Skateboard je vhodný především tam, kde chce člověk překonávat nějakou překážku – parky, skateparky, U-rampa. Provádí na něm různé triky, z těch jednodušších např. ollie (skok) nebo třeba backside 180 (skok s rotací o 180 stupňů). Dále je to longboard, prkno vytvořené pro rychlou jízdu především na asfaltových silnicích, které se tak používá především na kopcích nebo stezkách. Kratší longboardy lze použít i do města či v parku. Pennyboard výborně slouží tomu, kdo chce prkno využít jako do-

pravní prostředek po městě, jelikož jsou pennyboardy malých rozměrů (cca půl metru), dají se jednoduše dát třeba do batohu. A konečně velmi specifická varianta boardu je tzv. waveboard (někdy také snakeboard), u kterého jsou dvě desky spojené tyčí a jak na nich jezdec kmitá nohama ze strany na stranu, pohybuje se waveboard sám dopředu, aniž by se jezdec musel odrážet od země.

ZKUŠENOSTI TEENAGERŮ

HONZA, 15 let: K longboardingu jsem se dostal na podzim 2015, v době, kdy to ještě nebylo tak populární. Úplně náhodou jsem narazil na internetu na videa, kde zkušení longboardisté sjížděli kopce v obrovských rychlostech anebo předváděli nejrůznější triky na svých prknech. Hrozně se mi zalíbil ten adrenalin a proseděl

se v tom vůbec nevyznal, všechny ty tvary desek, tvrdosti koleček a tracků (to, co je přišroubované na desku a na čem drží kolečka), šla mi z toho hlava kolem. Nakonec jsem si ale vybral a počkal si na něho do Vánoc.

FRANTIŠEK, 12 let: Pennyboard mám rád, protože je to rychlý způsob přepravy. Většinou, když někde nestíhám, vezmu si pennyboard a za pár minut tam jsem.

EVELÍNA, 14 let: Longboard používám spíše jako dopravní prostředek po městě, popřípadě na klidnější vyjíždky na cyklostezkách. Dobře se na tom jezdí i do školy, protože ho schováte pod botník v šatně a nemusíte si lámat hlavu se zamykáním. Na to jsou boardy hrozně fajn, převezete je kamkoliv a v podstatě čímkoliv, autobusem, na kole, všude se vejdou. A když je v cestě nějaká překážka, můžete prostě slézt, vzít board do ruky, kousek jít a potom zase naskočit.

Láká vás něco takového? Jelikož Vánoce jsou ještě daleko, a pokud nepatříte zrovna k vítězům pennyboardů v naší soutěži Král kvízů, nezbyvá, než si na svůj board našetřit. Co třeba doma posekat trávu, uklidit tatínkovi dílnu nebo sousedovi pomoci s nákupem?

**Prázdninám a sportu zdar,
Petr Lukeš**

jsem dlouhé hodiny u počítače, abych si našel longboard podle svých představ. Tenkrát jsem

Koumáci v kolárku

JOSEF LAVIČKA

Není jich mnoho, přesto však můžeme najít kněze či řeholníky, kteří dosáhli významných úspěchů i v oblasti vědy. A najdeme mezi nimi dokonce i Čechy nebo osobnosti s Českem spojené. Diviš a Mendel? Že vám tato jména nic neříkají? Nebo je znáte a chcete se dozvědět více? Pojdme se

s těmito nejslavnějšími vynálezci blíže seznámit. A nezapomeňte číst pozorně až do konce, čeká tam na vás malý chemický pokus, který si každý může vyzkoušet doma.

Václav Prokop Diviš(ek) Moravský Němec Mendel

Prokop Diviš, vynálezce bleskosvodu, můžeme se dočíst v učebnicích fyziky. Už méně se ví, že Prokop se narodil roku 1698 v Helvíkovcích u Žamberka jako Václav Divíšek. Po studiích složil mladý Václav řeholní sliby u řádu premonstrátů, kde byl později vysvěcen na kněze. Přijal zde také řeholní jméno Prokop a zkrátil si příjmení. Později se stal převorem kláštera v Louce u Znojma a traduje se, že díky jeho duchapřítomnosti nebyl klášter zničen během prusko-rakouské války. Neméně důležitá však byla i jeho vědecká dráha.

Prokop se od začátku zabýval elektřinou. Už kolem roku 1742 také dospěl k přesvědčení, že blesky při bouřkách jsou elektrického charakteru. V roce 1754 pak Divišovo bádání vyvrcholilo vztyčením tzv. povětrnostního stroje, jak vynález označoval. Tento stroj měl podle Divíše „odsávat elektřinu z oblak“, a tím snížit elektrické napětí. Vzhledem k tomu, že se jednalo o železnou konstrukci umístěnou na střeše domu či věži kostela, fungovalo toto zařízení přirozeně i jako bleskosvod. Princip bleskosvodu byl popsán již v roce 1753 Benjaminem Franklinem. Tomu se jej však podařilo zkonstruovat až v roce 1760.

Chemický pokus:

Vznik oxidu uhličitého díky reakci octa a kypřicího prášku

Pomůcky: nafukovací balónek, půllitrová láhev, 2 dcl octa, půl sáčku jedlé sody nebo kypřicího prášku, provázek

Postup: Pomocí trychtýře nasypeme do balónku jedlou sodu nebo prášek do pečiva a do láhve nalijeme 2 dcl octa. Potom velice opatrně (aby se prášek nevysypal do láhve) navlékneme balónek na hrdlo láhve (můžeme jej i zajistit provázekem). Když balónek poté zvedneme tak, aby se prášek vysypal do octa, začne se balónek nafukovat oxidem uhličitým vznikajícím reakcí octa a prášku. Jako ověřovací pokusu balónek sejměte a přiložte koncem k hořící svíci. Oxid uhličitý by ji měl uhasit.

Tento genetik, celým jménem Gregor Johann Mendel, přišel na svět v roce 1822 v Hynčicích v dnešním okrese Nový Jičín. Tak proč ono přízvisko „Moravský Němec“? Vysvětlení je nasnadě. Johannovi rodiče byli německé národnosti. V mládí studoval Johann Mendel na piaristické škole a gymnáziu. Po studiích se přestěhoval do Brna a v roce 1843 vstoupil do augustiniánského řádu. Zde také přijal jméno Gregor. Následně se přesunul do Znojma, kde působil jako zastupující učitel na gymnáziu. Humorně je,

že během tohoto období se Mendel neúspěšně pokoušel složit profesorské zkoušky na univerzitě ve Vídni, když mu problémy činil především přírodopis a rovněž časté nemoci. Na druhou stranu však Mendel ve Vídni načerpal i dostatek vědomostí z oblasti statistiky a uplatnění kombinatoriky a teorie pravděpodobnosti v přírodních oborech. Vědec se poté po přesunu do brněnského kláštera (1856) věnoval zkoumání dědičnosti při křížení hrachu. Tisíce rostlin totiž uměle opyloval předem určeným pylem. Zanedlouho tak přišel na princip, jakým se mezi jednotlivými generacemi hrachu přenáší specifické vlastnosti, jako tvar a barva semene, velikost rostliny nebo barva květu. Tím poukázal na existenci DNA téměř sto let před tím, než byla přesně rozklíčovaná její struktura.

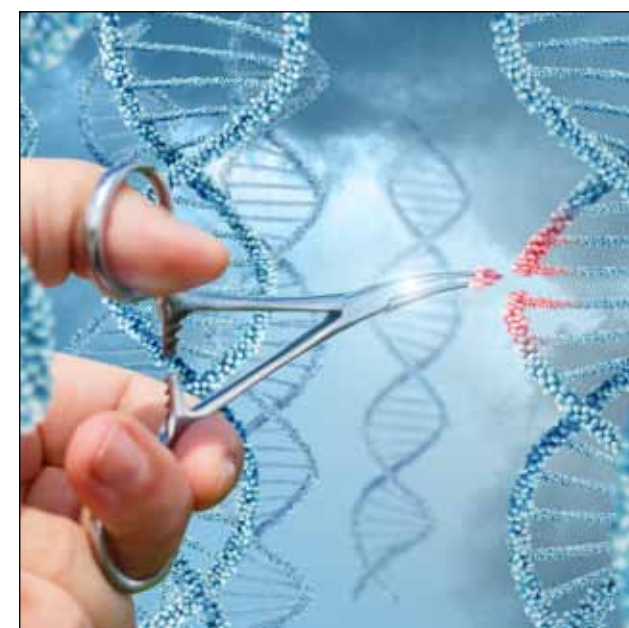

Foto: Nikola Bilic, 103trn, Dudarev Mikhail - Adobe stock

Foto: raz2 studio, natali_mis, harunuyigit - Adobe stock; Public domain